

Meer meisjes in mbo techniek en ICT

Kansen genoeg, want alle lichten staan op groen

Stel, je komt als meisje op een open dag bij een mbo-instelling. De docent van een technische opleiding begint met enthousiasme te vertellen. Zijn passie voor het vak is voelbaar, maar hij geeft aan dat het erg zwaar is. Bovendien zit je hoogstwaarschijnlijk met alleen maar jongens in de klas, en je moet ook nog eens heel goed zijn in wiskunde. Bij de stand staan banners met jongens in grote overalls en mannen in labjassen. Maar voel je vooral welkom!

Meisjes enthousiast maken voor een mbo-opleiding in de techniek en ICT, daar valt nog wel het een en ander te verbeteren, aldus Christien de Graaff, voorzitter van de stuurgroep 'Meer meisjes in mbo Techniek'. Bij mbo-instellingen waar ze actief aan de slag zijn gegaan, zijn vaak losse projecten uitgevoerd waaruit mooie

voorbeelden komen. Toch verdwijnen deze weer omdat ze niet ingebed worden in een structurele aanpak. Hier liggen dus de kansen. De conferentie 'Gendergelijkheid in techniek en ICT' brengt mogelijkheden voor een structurele aanpak samen en biedt de kans om individueel en gezamenlijk te komen tot een plan van aanpak.

Annemarie van Langen, onderzoeker bij KBA Nijmegen, is met haar team in de cijfers gedoken. De zogenaamde weglek uit de pijpleiding is niet mis. Verhoudingsgewijs kiezen in Nederland weinig meisjes een technische richting. Bovendien is het percentage meisjes dat naderhand toch een andere kant op gaat in vergelijking met andere landen groot. Dit leidt ertoe dat het aantal vrouwen dat met een technisch diploma op de arbeidsmarkt verschijnt kleiner is dan ooit is ingestroomd. De drie sleutelmomenten waarop veel weglek plaatsvindt zijn in de overgang van vmbo naar mbo, na het eerste jaar van het mbo, en na het behalen van een diploma.

Wat een grote rol speelt bij de weglek in het onderwijs zijn zelfvertrouwen en plezier in het vak. Waarom meisjes minder plezier in het vak hebben, is niet eenduidig te verklaren. Van Langen wijst naar

Kennisconferentie 'Meer meisjes in mbo Techniek'

Gendergelijkheid in techniek en ICT

VHTO Landelijk expertisebureau meisjes/vrouwen in bèta/techniek

14 september 2018

**MEER
MEISJES
IN MBO
TECHNIEK**

onderzoek waaruit blijkt dat in Nederland leerlingen over het algemeen weinig plezier beleven in school. Dit zou verband kunnen hebben met de hoge werk- en prestatiedruk in het onderwijs. Het zelfvertrouwen van meisjes heeft echter te maken met subtiele omgevingsfactoren die breder zijn dan alleen de school. Nog altijd worden jongens sneller geassocieerd met techniek en een wiskundeknobbel, terwijl meisjes met goede cijfers in zowel exacte vakken als talen eerder een talenkobbel krijgen toebedeeld. Docenten en ouders waarderen onbewust de prestaties van jongens en meisjes anders. Dit zorgt ervoor dat meisjes denken dat hun hoge scores op toetsen het resultaat zijn van hard leren in plaats van eigen talent.

Nederland is dan ook 'een genderstereotyperend landje', aldus Cocky Booi, directeur van VHTO Landelijk expertisebureau meisjes/ vrouwen en bèta/techniek. Cultuur en opvoeding bepalen de keuzes van meisjes, en in het geval van STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) pakt deze genderstereotypering nadelig uit voor meisjes. Zij hebben een lager zelfbeeld, onderschatten zichzelf, en zien al vroeg techniek niet meer bij hun toekomstbeeld passen. Naast dat dit een gemiste kans is voor meisjes om hun talenten te ontwikkelen, schreeuwt de arbeidsmarkt om technisch personeel. Het is daarom zaak om de genderonbalans in Nederland te doorbreken. Ook het techniekonderwijs zelf zal zich bewust moeten worden van de eigen genderstereotyperingen.

Dit is een verhaal van lange adem, maar gelukkig komt er steeds meer bewustwording en zijn goede voorbeelden in de maak. Symen van der Zee, lector Wetenschap en Techniek in het onderwijs bij Saxion,

deelt zijn ervaringen vanuit het hbo, waar al langer een focus is op vrouwen in technische studies. Een belangrijke les die hij heeft geleerd is de kracht van het gebruik van beelden en woorden die niet-stereotiep en genderneutraal zijn. Klaslokalen, informatiefolders en open dagen zijn plekken waar de mannelijke briljante wetenschapper plaats heeft gemaakt voor neutrale woordkeuzes en een diversiteit aan beelden. De inzet van rolmodellen wordt tijdens de conferentie vanuit meerdere hoeken genoemd en nog eens benadrukt door Ingrid van Engelshoven, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Maar wat maakt nou een goed rolmodel? Onbereikbare topvrouwen of ultravrouwelijke vrouwen zijn nou niet per direct de beste keuzes. Meisjes moeten vooral iemand hebben waarmee ze zich kunnen identificeren. Zorgvuldigheid is daarom geboden bij het koppelen van meisjes aan rolmodellen en vrouwelijke mentoren.

Meisjes moeten vooral iemand hebben waarmee ze zich kunnen identificeren

Genderinclusief onderwijs is het sleutelbegrip. Aagje Voordouw, onderzoeker bij het lectoraat Sociale Innovatie van Windesheim, maakt duidelijk dat genderinclusief lesgeven de belangrijkste voorwaarde is om weglek van vrouwen tegen te gaan. Saskia Tjepkema, adviseur en coach bij Kessels & Smit, sluit hierbij aan en benadrukt de kracht van positief onderwijs: 'onderzoek wat meiden motiveert om een techniekopleiding te gaan volgen en af te maken'. Zo wordt ontdekt wat onderwijsteams goed doet om meiden te motiveren en dat kan verder uitgewerkt worden.

Een intensievere samenwerking tussen bedrijven en opleidingen is eveneens belangrijk om weglek tegen te gaan en werk- en leeromgevingen te creëren waarin meisjes zich thuis voelen. Ook het bedenken van crossovers en disciplines combineren is van belang, gezien 65% van de huidige banen er straks niet meer zullen zijn. Biedt ICT niet meer aan als apart vak maar maak kwalificatiedossiers die ICT in een context plaatsen, adviseert Louis Spaninks, directeur CA-ICT. Een mooi voorbeeld is de combinatie tussen zorg en ICT waar Marjolein den Ouden, practor Zorg & Technology, mee experimenteert op het ROC van Twente. Daar ontwikkelen en voeren studenten in één practoraat gezamenlijk projecten uit. Een bijkomend positief effect

Kennisconferentie 'Meer meisjes in mbo Techniek'

Gendergelijkheid in techniek en ICT

VHTO Landelijk expertisebureau meisjes/vrouwen in bèta/techniek

14 september 2018

is dat ook docenten van verschillende vakgebieden bij elkaar samen komen en van elkaar leren. Hierdoor wordt duidelijk dat bij een klein vraagstuk al snel allerlei disciplines betrokken zijn.

Ook hier ligt een kans voor techniekopleidingen om meer meisjes te behouden, namelijk door te laten ervaren hoe techniek een bijdrage levert aan het oplossen van maatschappelijke problemen. Hier zijn de talenten van meisjes hard voor nodig. Ze moeten daarom gestimuleerd worden om hun 'onbekende possible selves' te ontdekken, zoals Marinka Kuijpers, directeur Loopbaangroep, het formuleert. Wat kan ik en wat vind ik belangrijk?

!! We moeten veel beter laten zien welke opleidingen en beroepen er zijn, en wat je daar allemaal mee kan !!

De aanwezige mbo-studentes zijn het er over eens dat naast mbo-instellingen ook het primair en voortgezet onderwijs hierin een belangrijke rol spelen. 'Basis- en middelbaar onderwijs moeten een zaadje planten', volgens Chanelfa Verwijk. Jessie Sijbolts vult haar aan: 'Leerlingen zijn zich niet bewust dat iedereen elke dag techniek gebruikt. Het beeld van techniek op de middelbare school is nog te beperkt. Techniek is meer dan alleen auto's in elkaar knutselen.' Ook Demi Moss geeft aan dat er nog veel te winnen valt wat betreft voorlichting: 'We moeten veel beter laten zien welke opleidingen en beroepen er zijn, en wat je daar allemaal mee kan.'

Wat in de Kennisconferentie 'Gendergelijkheid in techniek en ICT' duidelijk is geworden, is dat er voor iedereen werk aan de winkel is. Er is niet één oplossing, maar er moet een veelvoud aan acties gecombineerd worden. Nederland scoort goed op gendergelijkheid. Het is nu zaak om dit door te vertalen naar meisjes en vrouwen in de techniek en ICT.

Meer meisjes in mbo Techniek

Wilt u ook lid worden van het ambassadeursnetwerk? Meer informatie over het project ontvangen? Of heeft u een andere vraag?

Neem contact op met VHTO, Landelijk expertisebureau meisjes/vrouwen en bèta/techniek.

mbo@vhto.nl | 020 888 4220
www.meermeisjesinmbotechniek.nl
www.vhto.nl

Kennisconferentie 'Meer meisjes in mbo Techniek'

Gendergelijkheid in techniek en ICT

VHTO Landelijk expertisebureau meisjes/vrouwen in bèta/techniek

14 september 2018

